

Statisk semantisk analyse - Kap. 6

- Generelt om statisk semantisk analyse
- Attributt-grammatikker
- Symboltabell
- Datatyper og typesjekking

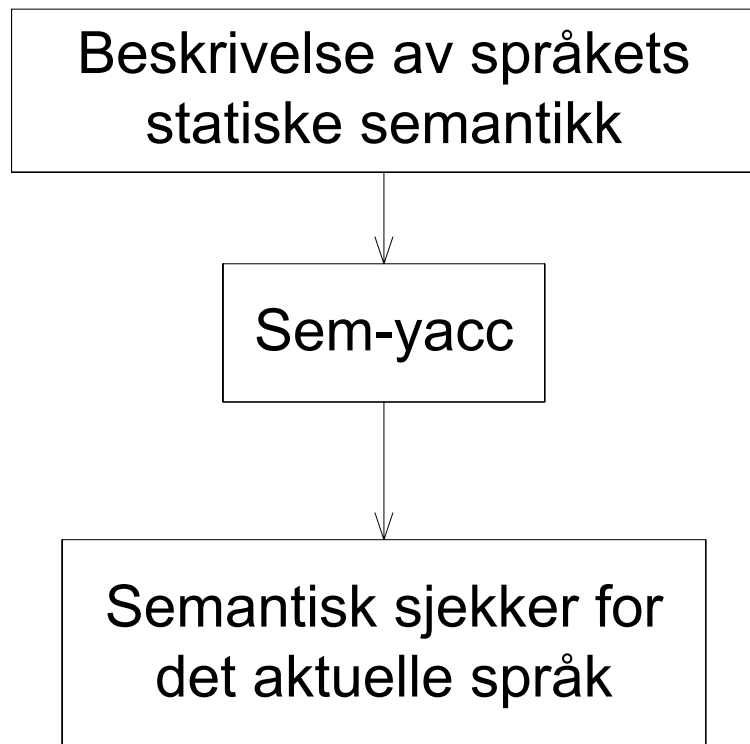
Generelt om semantisk analyse

- Oppgave: Sjekke alle krav i språkdefinisjonen som
  - kan sjekkes før utførelsen
  - ikke naturlig sjekkes under syntaktisk analyse
- Merk
  - Ikke alltid klart hvor grensen mellom syntaktisk/semantisk sjekk går (eller 'bør velges')
  - If a then ...   Må godkjennes syntaktisk
  - If a+b then ...   ??

Poenger og begreper

- Typiske ting som sjekkes
  - at bruk av navn er konsistent med deres deklarasjon
  - at typen av (sub)-uttrykk stemmer med operasjonene
- Det vil alltid være ting som ikke kan sjekkes før utførelsen
  - "index out of range" i arrayer
  - "none-test" for "remote access" r.a
- Stor forskjell på språk med og uten typer på variable og parametre
  - data er egentlig alltid typet
  - om variable ikke er typet: testing hele tiden på at data-operasjoner er OK
  - om variable er typede: Nesten all sjekk kan gjøres på kompileringstidspunktet, og det kan genereres bedre kode

En drøm

men

- Intet standard beskrivelsesspråk
- Input til semantisk sjekker er rimelig komplisert
- Det er alltid en masse ad-hoc regler

Derfor

- Man ser på generelle metoder
- Men, de må programmeres i hvert tilfelle

Why MDA PIM to PSM via a model of the platform will stay a dream

Atributt og attributt-grammatikker

- En attributt er en egenskap ved et språkbegrep
- Eksempler:
  - The data type of a variable   *statisk?* også: typen til uttrykk
  - The value of an expression   *dynamisk?* (av og til statisk)
  - The location of a variable in memory {Fortran: statisk, Java: dynamisk}
  - The object code of a procedure   *statisk?*
  - The number of significant digits in a number   *statisk*
- Statiske attributter: Kan beregnes før utførelsen
- Dynamiske attributter: Må beregnes under utførelsen
- For attributt-grammatikker er alle attributter statiske, og de er definert i tilknytning til grammatikken for språket

Attributt-grammatikker

$exp \rightarrow exp + term \mid exp - term \mid term$
 $term \rightarrow term * factor \mid factor$
 $factor \rightarrow (exp) \mid \mathbf{number}$

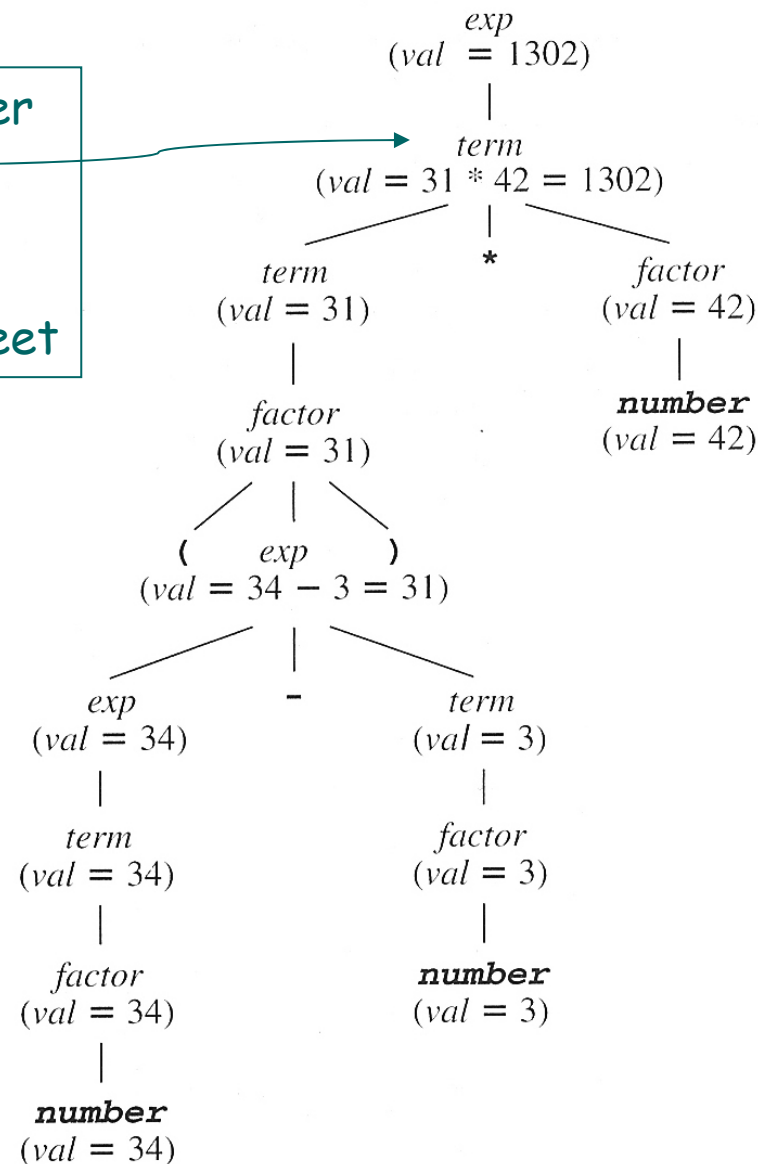
Attributter er variable knyttet til nodene i parseringstreet

Hver semantisk regel er knyttet til en produksjon

Deres verdier definert ved semantiske regler

Grammar Rule	Semantic Rules
$exp_1 \rightarrow exp_2 + term$	$exp_1.val = exp_2.val + term.val$
$exp_1 \rightarrow exp_2 - term$	$exp_1.val = exp_2.val - term.val$
$exp \rightarrow term$	$exp.val = term.val$
$term_1 \rightarrow term_2 * factor$	$term_1.val = term_2.val * factor.val$
$term \rightarrow factor$	$term.val = factor.val$
$factor \rightarrow (exp)$	$factor.val = exp.val$
$factor \rightarrow \mathbf{number}$	$factor.val = \mathbf{number}.val$

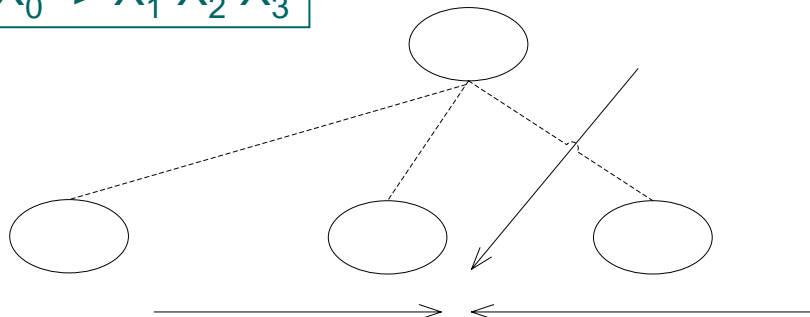
Bare ett attribut til hvert symbol, alle har samme navn, bare een regel pr produksjon

Attributt-grammatikker

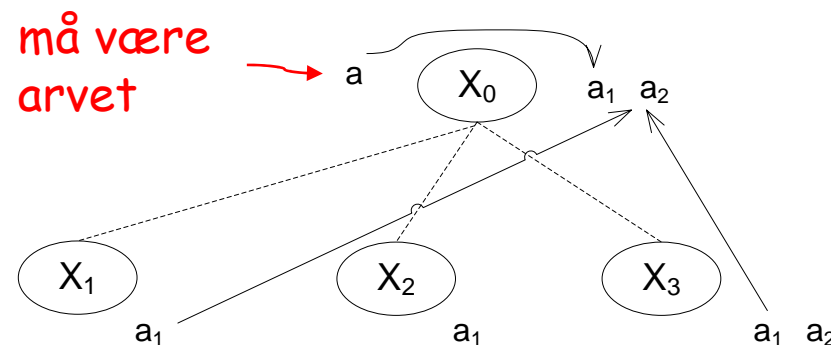
- Gitt en grammatikk på ren BNF-form
  - For hvert grammatikk-symbol X (terminal eller ikke-terminal) skal det være gitt en mengde (navnede) attributter
  - Attributt-mengdene for de forskjellige symboler kan generelt være helt forskjellige, men har ofte mye felles
  - Attributtene er ment å materialisere seg som variable knyttet til nodene i et parsingstre
  - Attributten a til noden X skrives $X.a$
  - Attributtene er definert ved at det til hver regel er knyttet en likning av formen:

$$X_i.a_j = f_{ij}(X_0.a_1, \dots, X_0.a_k, X_1.a_1, \dots, X_1.a_k, \dots, X_n.a_1, \dots, X_n.a_k)$$

$X_0 \rightarrow X_1 X_2 X_3$

arvet attributt

må være arvet

syntetisert attributt

Eksempel

$exp \rightarrow exp + term \mid exp - term \mid term$

$term \rightarrow term * factor \mid factor$

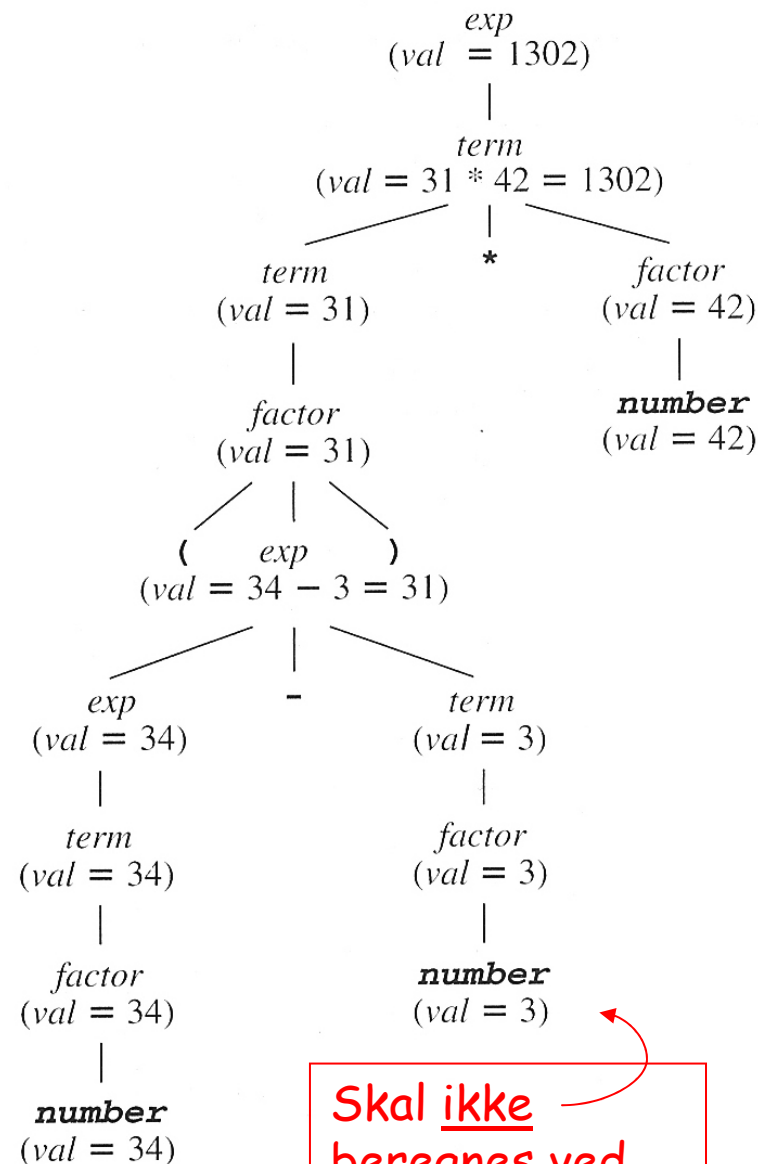
$factor \rightarrow (exp) \mid \mathbf{number}$

Alle symboler (bortsett fra '+', '-' og '*') har det ene attributtet 'val'.

exp_i brukes hvis samme symbol fler ganger

Grammar Rule	Semantic Rules
$exp_1 \rightarrow exp_2 + term$	$exp_1.val = exp_2.val + term.val$
$exp_1 \rightarrow exp_2 - term$	$exp_1.val = exp_2.val - term.val$
$exp \rightarrow term$	$exp.val = term.val$
$term_1 \rightarrow term_2 * factor$	$term_1.val = term_2.val * factor.val$
$term \rightarrow factor$	$term.val = factor.val$
$factor \rightarrow (exp)$	$factor.val = exp.val$
$factor \rightarrow \mathbf{number}$	$factor.val = \mathbf{number}.val$

Skal ikke beregnes ved semantiske regler

Eksempel

$number \rightarrow number\ digit \mid digit$

$digit \rightarrow 0 \mid 1 \mid 2 \mid 3 \mid 4 \mid 5 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 9$

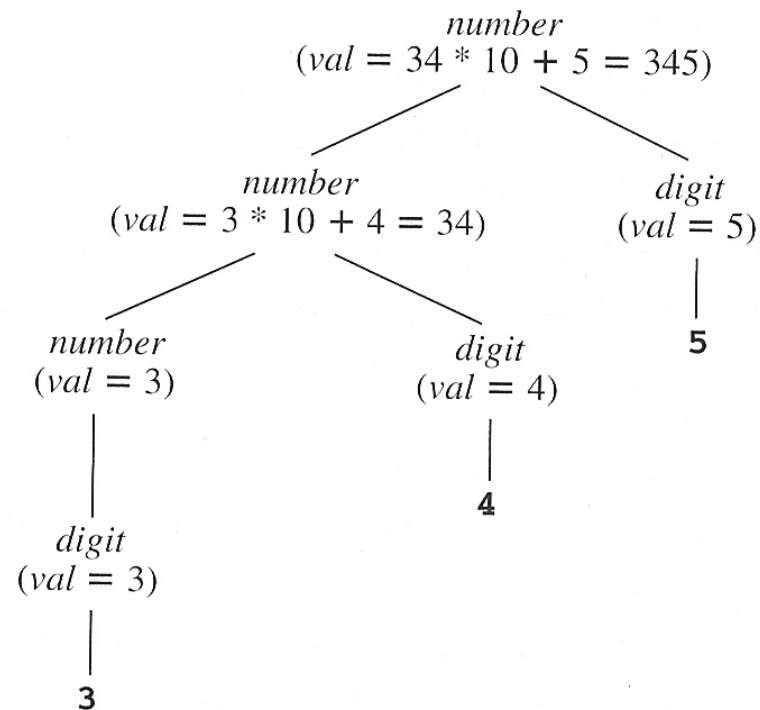
Attributter

number: val

digit: val

Terminaler: - (ingen)

Grammar Rule	Semantic Rules
$number_1 \rightarrow number_2\ digit$	$number_1.val = number_2.val * 10 + digit.val$
$number \rightarrow digit$	$number.val = digit.val$
$digit \rightarrow 0$	$digit.val = 0$
$digit \rightarrow 1$	$digit.val = 1$
$digit \rightarrow 2$	$digit.val = 2$
$digit \rightarrow 3$	$digit.val = 3$
$digit \rightarrow 4$	$digit.val = 4$
$digit \rightarrow 5$	$digit.val = 5$
$digit \rightarrow 6$	$digit.val = 6$
$digit \rightarrow 7$	$digit.val = 7$
$digit \rightarrow 8$	$digit.val = 8$
$digit \rightarrow 9$	$digit.val = 9$

Litt merkelig eksempel, da dette vanligvis gjøres i scanneren

Syntetiserte attributter

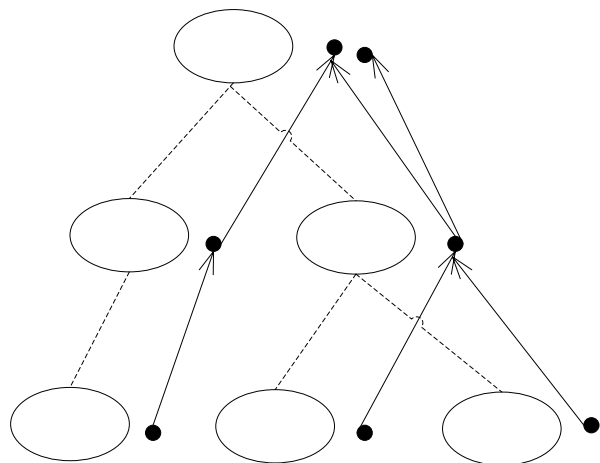
An attribute is **synthesized** if all its dependencies point from child to parent in the parse tree. Equivalently, an attribute a is synthesized if, given a grammar rule $A \rightarrow X_1 X_2 \dots X_n$, the only associated attribute equation with an a on the left-hand side is of the form

$$A.a = f(X_1.a_1, \dots, X_1.a_k, \dots, X_n.a_1, \dots, X_n.a_k)$$

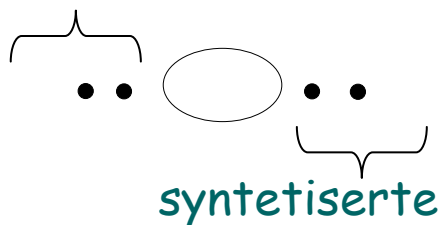
An attribute grammar in which all the attributes are synthesized is called an **S-attributed grammar**.

Trykkfeil: $A.a$ får også være avhengig av $A.b$ dersom b er et arvet attributt

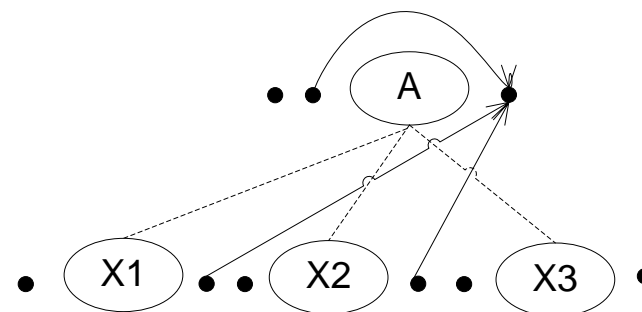
- NB: Hvert attributt må velges til enten å være syntetisert eller arvet

arvede

Avhengighet i en S-attribut-grammatikk

Mulig avhengighet for syntetisert attributt

Arvede attributter

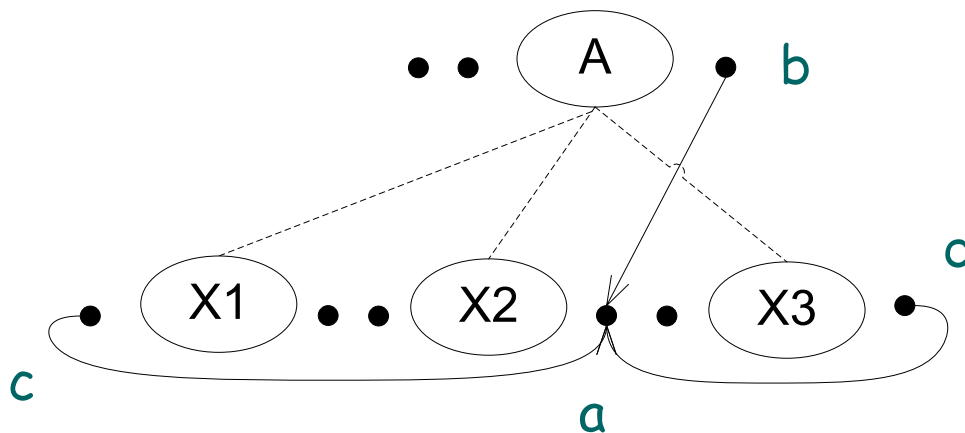
- "An attribute that is not synthesized is called an inherited attribute."

Heller:

et attributt sies å være arvet, når det defineres for et symbol på høyresiden av de produksjoner det opptrer i

$$A \rightarrow X_1 X_2 X_3$$

$$X_2.a = A.b + X_1.c + X_3.d$$

Man kan gjerne tenke i

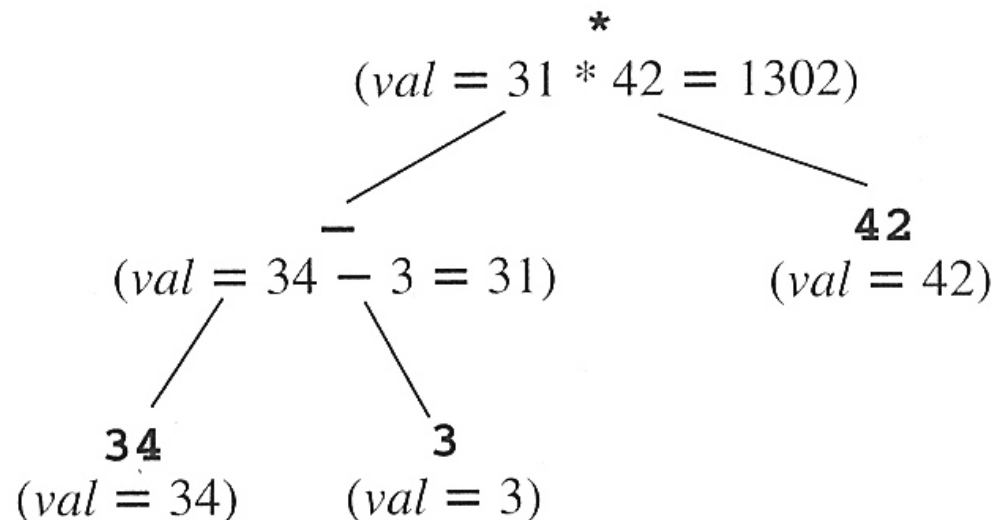
- flertydige grammatikker
- abstrakte syntakstrær

Attributter

exp: val

number: val (fra scanneren)

terminaler: -

$$exp \rightarrow exp + exp \mid exp - exp \mid exp * exp \mid (exp) \mid \mathbf{number}$$

Grammar Rule

$exp_1 \rightarrow exp_2 + exp_3$

$exp_1 \rightarrow exp_2 - exp_3$

$exp_1 \rightarrow exp_2 * exp_3$

$exp_1 \rightarrow (exp_2)$

$exp \rightarrow \mathbf{number}$

Semantic Rules

$exp_1.val = exp_2.val + exp_3.val$

$exp_1.val = exp_2.val - exp_3.val$

$exp_1.val = exp_2.val * exp_3.val$

$exp_1.val = exp_2.val$

$exp.val = \mathbf{number}.val$

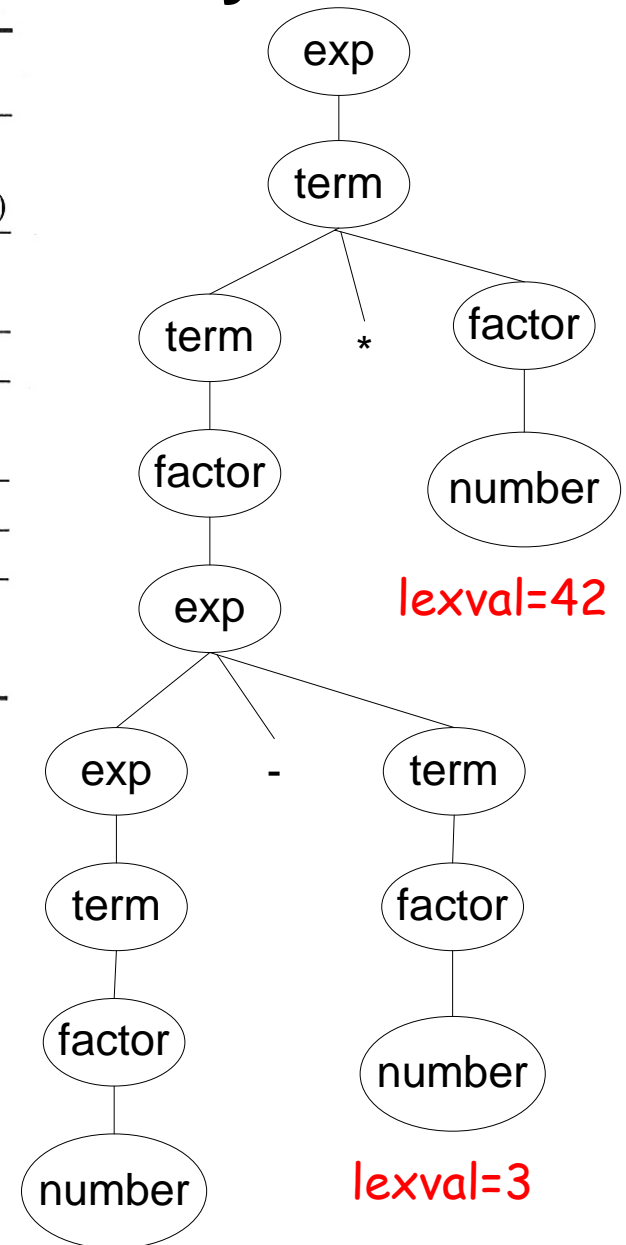
Attr.-grammatikk som 'bygger' abstrakt syntakstre

Grammar Rule	Semantic Rules
$exp_1 \rightarrow exp_2 + term$	$exp_1.tree = mkOpNode(+, exp_2.tree, term.tree)$
$exp_1 \rightarrow exp_2 - term$	$exp_1.tree = mkOpNode(-, exp_2.tree, term.tree)$
$exp \rightarrow term$	$exp.tree = term.tree$
$term_1 \rightarrow term_2 * factor$	$term_1.tree = mkOpNode(*, term_2.tree, factor.tree)$
$term \rightarrow factor$	$term.tree = factor.tree$
$factor \rightarrow (exp)$	$factor.tree = exp.tree$
$factor \rightarrow \mathbf{number}$	$factor.tree = mkNumNode(\mathbf{number.lexval})$

- Attributter:
  - exp: tree
  - term: tree
  - factor: tree
  - number: lexval

Merk: det abstrakte syntakstreet bygges ut fra at vi har det konkrete parseringstreet

lexval=34

Grammatikk med arvede attributter

Grammar Rule

$decl \rightarrow type\ var-list$

$type \rightarrow \mathbf{int}$

$type \rightarrow \mathbf{float}$

$var-list_1 \rightarrow \mathbf{id}, var-list_2$

$var-list \rightarrow \mathbf{id}$

Semantic Rules

$var-list.dtype = type.dtype$

$type.dtype = integer$

$type.dtype = real$

$\mathbf{id}.dtype = var-list_1.dtype$

$var-list_2.dtype = var-list_1.dtype$

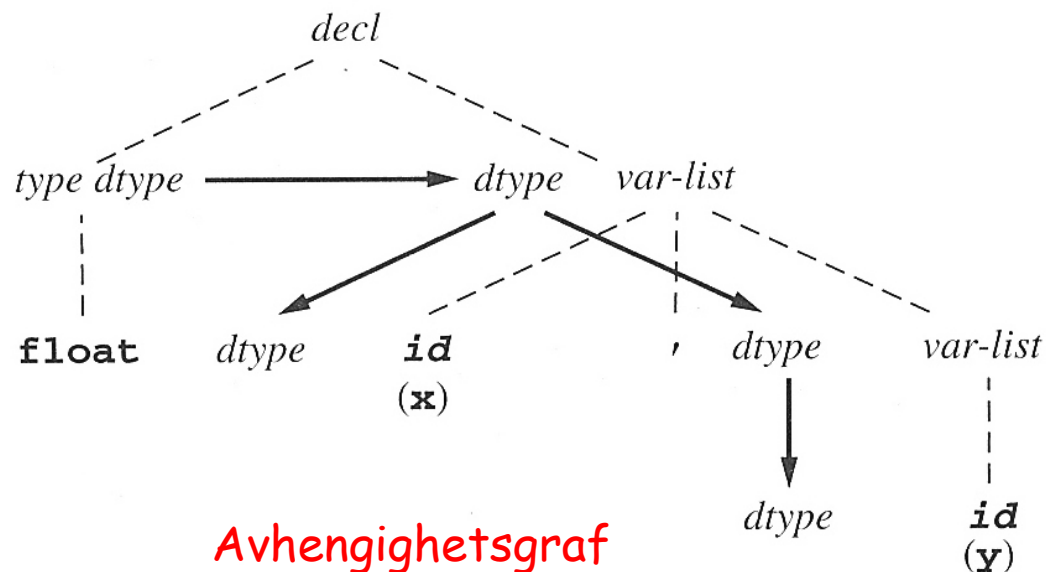
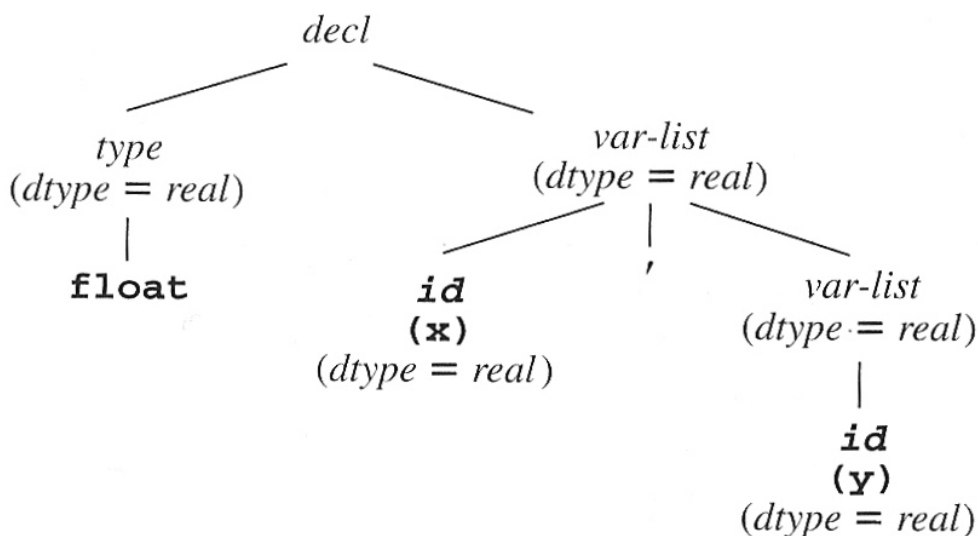
$\mathbf{id}.dtype = var-list.dtype$

- Attributtet 'dtype' er her et arvet attributt
- Vi kan skrive om grammatikken slik at den blir 'nesten' syntetisert (eksempel 6.18)

Attributter

decl: -

type, varlist, id: dtype

Avhengighetsgraf

Eksempel 6.18

Denne ga arvede attr.:

$decl \rightarrow type\ var-list$
 $type \rightarrow \mathbf{int} \mid \mathbf{float}$
 $var-list \rightarrow \mathbf{id},\ var-list \mid \mathbf{id}$

Grammar Rule

$decl \rightarrow var-list\ \mathbf{id}$
 $var-list_1 \rightarrow var-list_2\ \mathbf{id},$
 $var-list \rightarrow type$
 $type \rightarrow \mathbf{int}$
 $type \rightarrow \mathbf{float}$

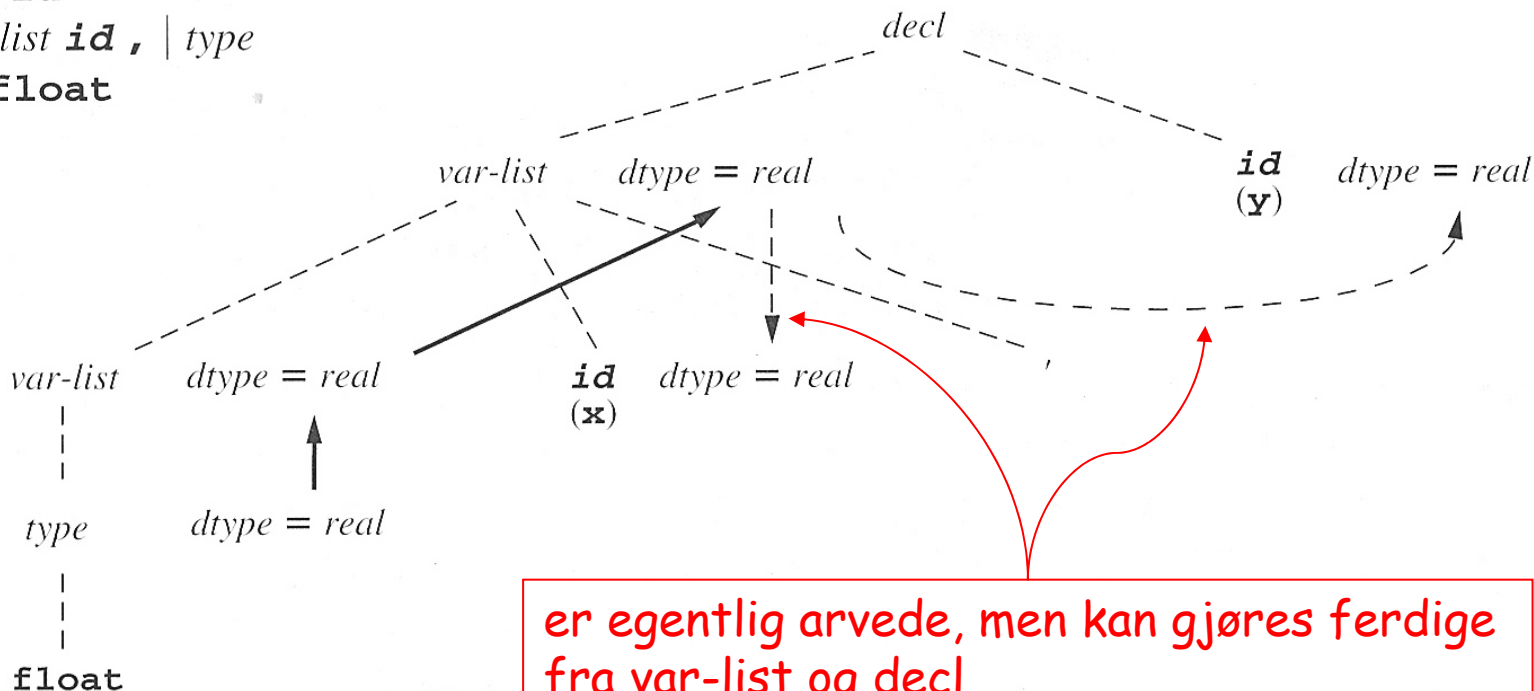
Semantic Rules

$\mathbf{id}.dtype = var-list.dtype$
 $var-list_1.dtype = var-list_2.dtype$
 $\mathbf{id}.dtype = var-list_1.dtype$
 $var-list.dtype = type.dtype$
 $type.dtype = integer$
 $type.dtype = real$

Nytt forslag:

$decl \rightarrow var-list\ \mathbf{id}$
 $var-list \rightarrow var-list\ \mathbf{id}, \mid type$
 $type \rightarrow \mathbf{int} \mid \mathbf{float}$

dtype er nå nesten bare syntetisert

Eksempel på arvede attributter

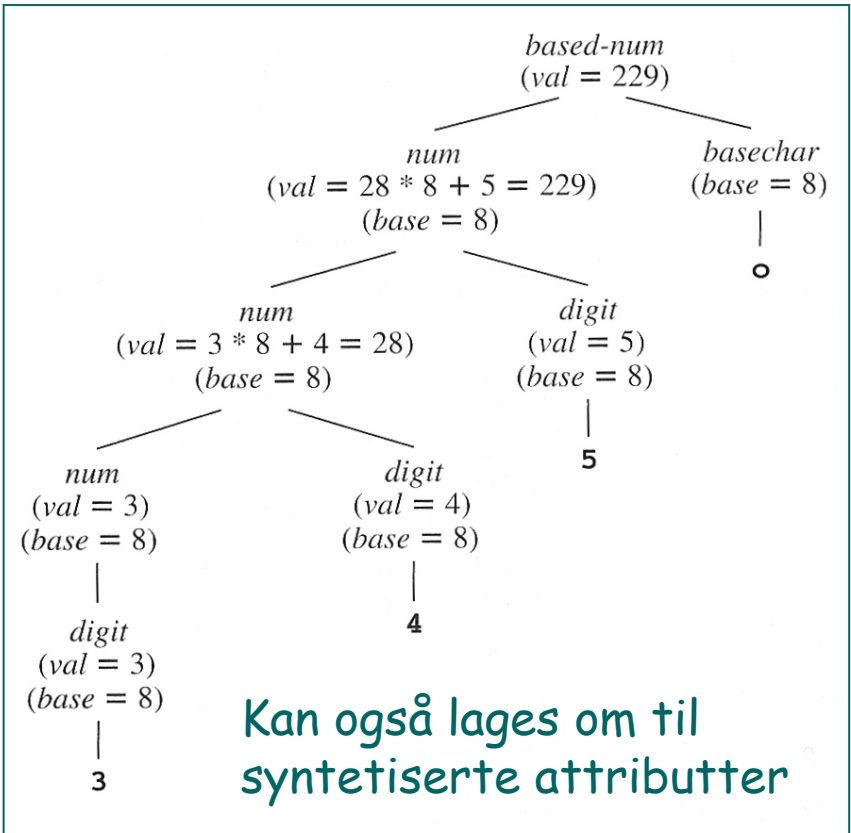
$based\text{-}num \rightarrow num\ basechar$
 $basechar \rightarrow o \mid d$
 $num \rightarrow num\ digit \mid digit$
 $digit \rightarrow 0 \mid 1 \mid 2 \mid 3 \mid 4 \mid 5 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 9$

Attributter

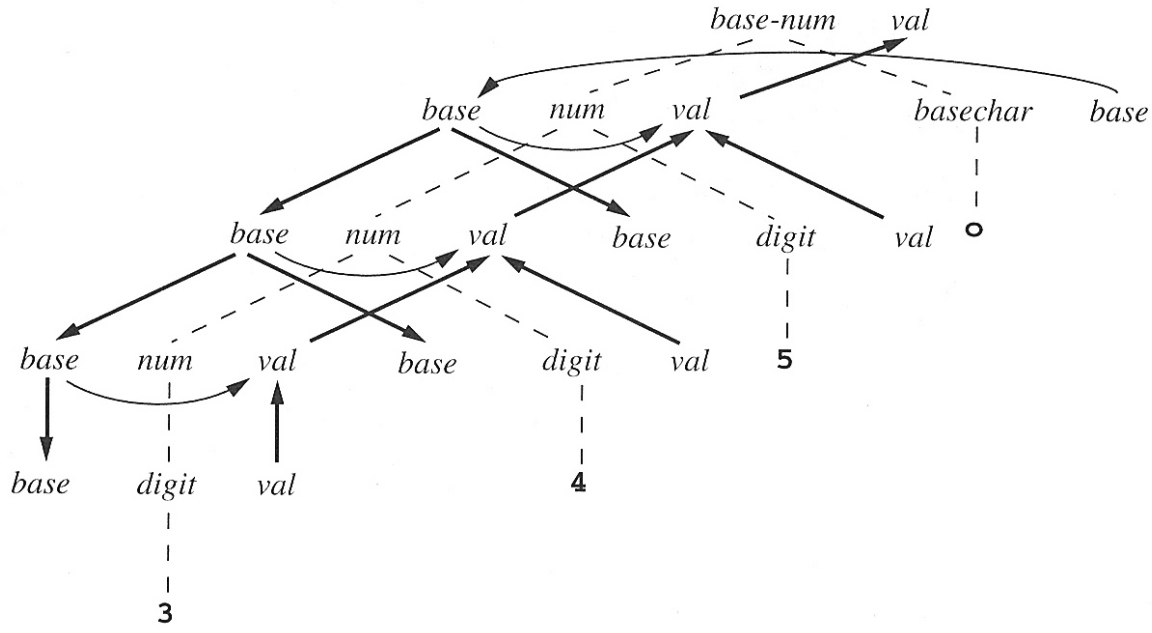
$based\text{-}num$: val
 $basechar$: base
 (syntetisert)
 num : val, base
 (base er arvet)
 $digit$:
 term, symbol: -
 (val er overalt syntetisert)

Grammar Rule	Semantic Rules
$based\text{-}num \rightarrow num\ basechar$	$based\text{-}num.val = num.val$ $num.base = basechar.base$
$basechar \rightarrow o$	$basechar.base = 8$
$basechar \rightarrow d$	$basechar.base = 10$
$num_1 \rightarrow num_2\ digit$	$num_1.val =$ if $digit.val = error$ or $num_2.val = error$ then $error$ else $num_2.val * num_1.base + digit.val$ $num_2.base = num_1.base$ $digit.base = num_1.base$
$num \rightarrow digit$	$num.val = digit.val$ $digit.base = num.base$
$digit \rightarrow 0$	$digit.val = 0$
$digit \rightarrow 1$	$digit.val = 1$
...	...
$digit \rightarrow 7$	$digit.val = 7$
$digit \rightarrow 8$	$digit.val =$ if $digit.base = 8$ then $error$ else 8
$digit \rightarrow 9$	$digit.val =$ if $digit.base = 8$ then $error$ else 9

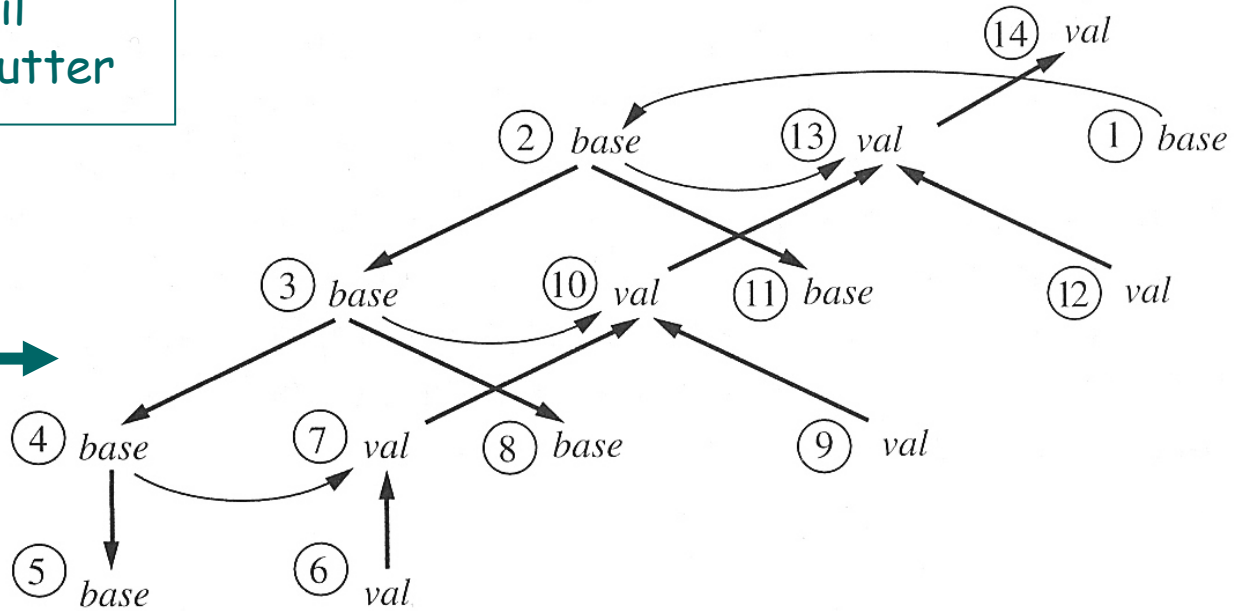

Kan også lages om til syntetiserte attributter

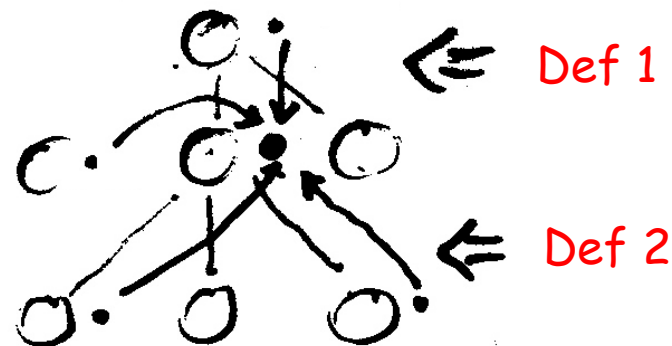

Mulig beregningsrekkefølge →

Konsistens og beregnbarhet

- Alle attributter er enten arvede eller syntetiserte
  - Men merk: OK at basechar.base **syntetisert**, mens num.base **arvet**
- Alle attributter må være definerte. Gjøres ved at innen hver produksjon:
  - alle syntetiserte attributter i venstresiden er definert
  - alle arvede attributter i høyresiden er definert
  - det må ikke være noen lokale avhengighets-løkker
- Siden alle attributter er enten arvede eller syntetiserte, er hvert attributt i et parseringstre definert een og bare een gang

Løkker i avhengighets-grafen

- Ikke i noe syntakstre må det være løkker i avhengighetsgrafene!
- Generelt er dette vanskelig å garantere
- Man kan sjekke det **etter** at treet er bygget. Om ikke løkker: Finn 'topologisk sortering' som gir brukbar rekkefølge
- Det som brukes
  - Man overbeviser seg på forhånd om at det ikke kan bli løkker i noe syntakstre
  - Forhåndsbestemmer en rekkefølge for beregning

Beregningsalgoritme for type-grammatikk

decl → *type var-list*

type → **int** | **float**

var-list → **id**, *var-list* | **id**

procedure *EvalType* (*T*: *treenode*);

begin

case *nodekind* of *T* **of**

decl:

EvalType (*type child* of *T*);

Assign dtype of *type child* of *T* to *var-list child* of *T*;

EvalType (*var-list child* of *T*);

type:

if *child* of *T* = **int** **then** *T.dtype* := *integer*

else *T.dtype* := *real*;

var-list:

assign T.dtype to *first child* of *T*;

if *third child* of *T* is not *nil* **then**

assign T.dtype to *third child*;

EvalType (*third child* of *T*);

end case;

end *EvalType*;

- NB: Treet antas å være bygget ferdig på forhånd
- Filosofi
  - Syntetiserte attributter settes i T ut fra barnas verdier
  - Arvede attributter setts i barna til T ut fra verdiene i T og i andre barn

Grammar Rule

Semantic Rules

$decl \rightarrow type\ var-list$

$var-list.dtype = type.dtype$

$type \rightarrow \mathbf{int}$

$type.dtype = integer$

$type \rightarrow \mathbf{float}$

$type.dtype = real$

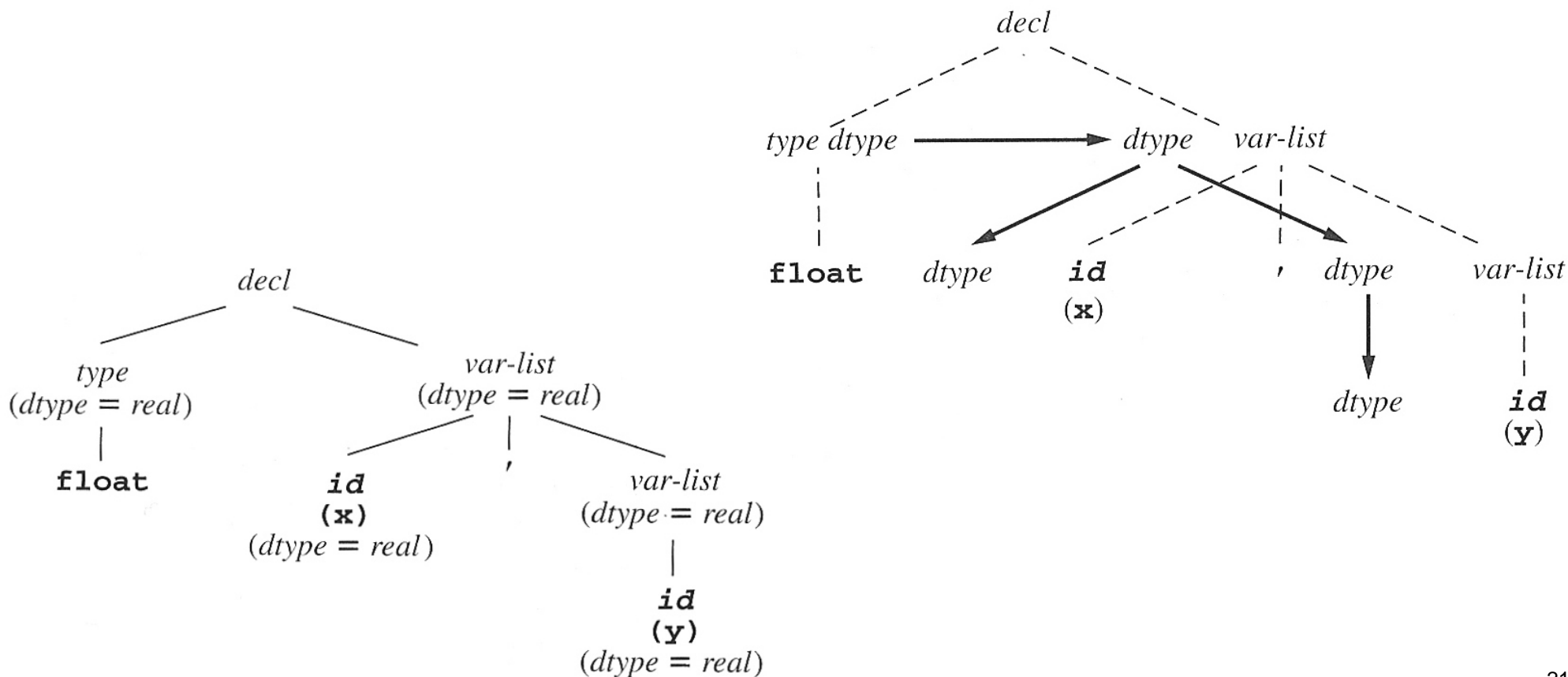
$var-list_1 \rightarrow \mathbf{id}, var-list_2$

$\mathbf{id}.dtype = var-list_1.dtype$

$var-list_2.dtype = var-list_1.dtype$

$var-list \rightarrow \mathbf{id}$

$\mathbf{id}.dtype = var-list.dtype$

Beregning

- for 'base'-grammatikken
- Antar ferdiglaget tre
- Samme filosofi som for foil 21.

```
procedure EvalWithBase ( T: treenode );
begin
  case nodekind of T of
    based-num:
      EvalWithBase ( right child of T );
      assign base of right child of T to base of left child;
      EvalWithBase ( left child of T );
      assign val of left child of T to T.val;
    num:
      assign T.base to base of left child of T;
      EvalWithBase ( left child of T );
      if right child of T is not nil then
        assign T.base to base of right child of T;
        EvalWithBase ( right child of T );
        if vals of left and right children  $\neq$  error then
          T.val := T.base*(val of left child) + val of right child
        else T.val := error;
      else T.val := val of left child;
    basechar:
      if child of T =  $\circ$  then T.base := 8
      else T.base := 10;
    digit:
      if T.base = 8 and child of T = 8 or 9 then T.val := error
      else T.val := numval ( child of T );
  end case;
end EvalWithBase;
```

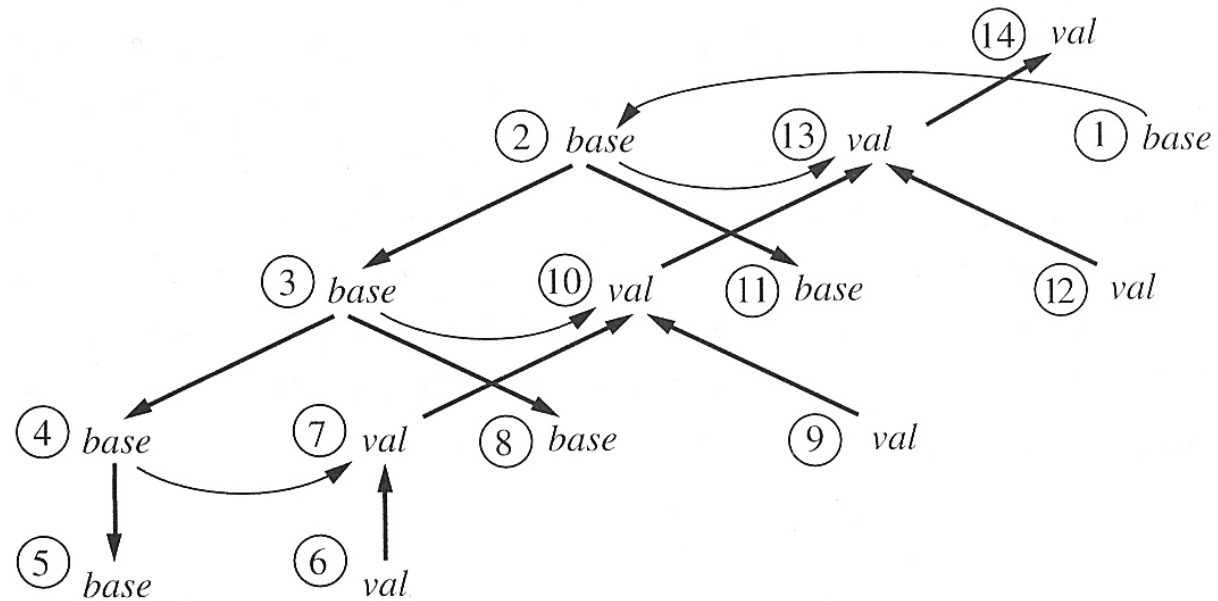
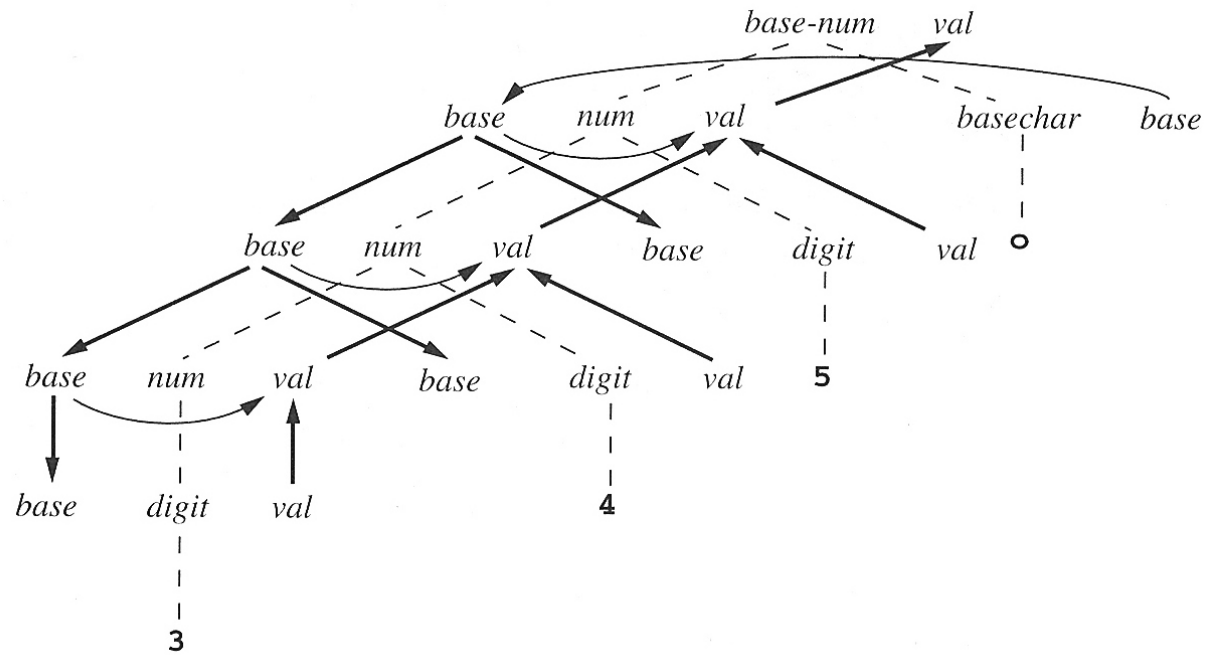
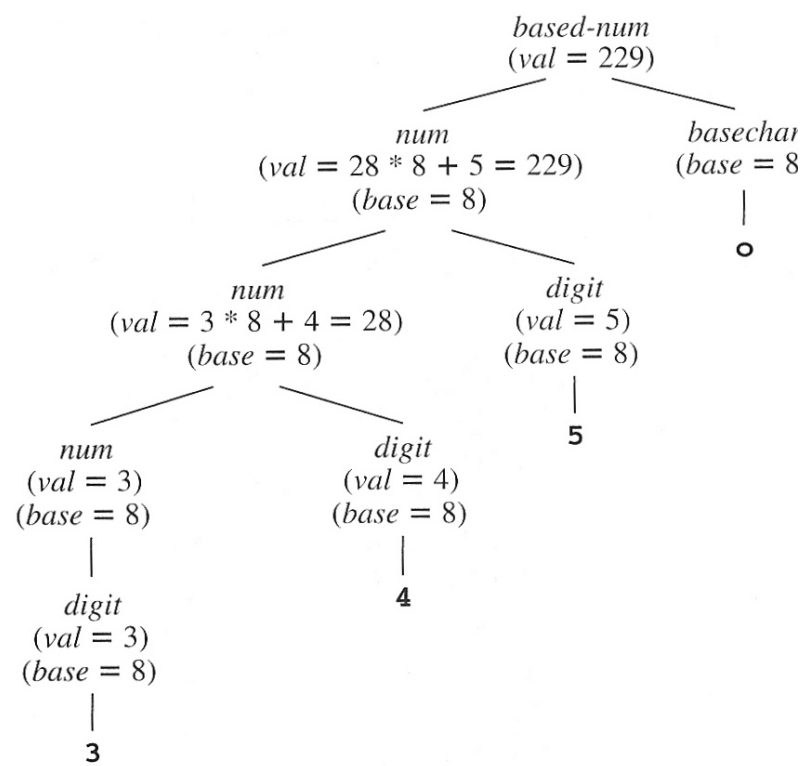
Alternativ til EvalWithBase

For 'basechar' er den 'base', ellers er den 'val'

Mangler teknisk en parameter, men uten betydning

- Ny filosofi
  - Returverdier er syntetiserte attributter
  - Parametere er arvede attributter

```
function EvalWithBase ( T: treenode; base: integer ): integer;  
var temp, temp2: integer;  
begin  
  case nodekind of T of  
    based-num:  
      temp := EvalWithBase ( right child of T );  
      return EvalWithBase ( left child of T, temp );  
    num:  
      temp := EvalWithBase ( left child of T, base );  
      if right child of T is not nil then  
        temp2 := EvalWithBase ( right child of T, base );  
        if temp ≠ error and temp2 ≠ error then  
          return base*temp + temp2  
        else return error;  
      else return temp;  
    basechar:  
      if child of T = 0 then return 8  
      else return 10;  
    digit:  
      if base = 8 and child of T = 8 or 9 then return error  
      else return numval ( child of T );  
  end case;  
end EvalWithBase;
```


For beregning under parsing venstre → høyre

An attribute grammar for attributes $a_1, \dots, a_k$ is **L-attributed** if, for each inherited attribute a_j and each grammar rule

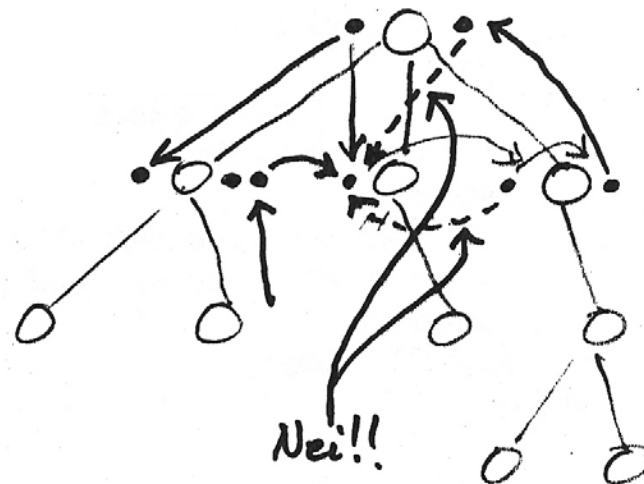
$$X_0 \rightarrow X_1 X_2 \dots X_n$$

the associated equations for a_j are all of the form

$$X_i.a_j = f_{ij}(X_0.a_1, \dots, X_0.a_k, X_1.a_1, \dots, X_1.a_k, \dots, X_{i-1}.a_1, \dots, X_{i-1}.a_k)$$

That is, the value of a_j at X_i can only depend on attributes of the symbols $X_0, \dots, X_{i-1}$ that occur to the left of X_i in the grammar rule.

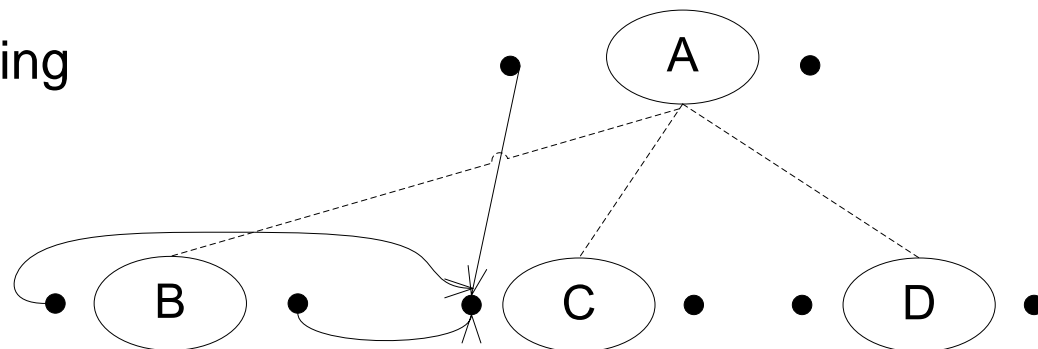
Trykkfeil: Krever også $X_0.a_1, \dots, X_0.a_k$ må alle være arvede attributter (ellers kan det oppstå løkker, og man kan få høyre-→venstre avhengigheter)

Beregning av L-attribut-gramm.

- under recursive descent parsinging

A -> ... | B C D | ...


```

int A(aA) {
    ...
    if <A-> BCD skal velges> then {
        int aB, sB, aC, sC, aD, sD
        aB = fB(aA);
        sB = B(aB);
        → aC = fC(aA, aB, sB);
        sC = C(aC);
        aD = fD(aA, aB, sB, aC, sC);
        sD = D(aD);
        return gA(aA, aB, sB, aC, sC, aD, sD);
    } else
    ...
}

```

Beregning av sA

Generalisering av eksempel 6.16, men for L-attributt grammatikk

aB